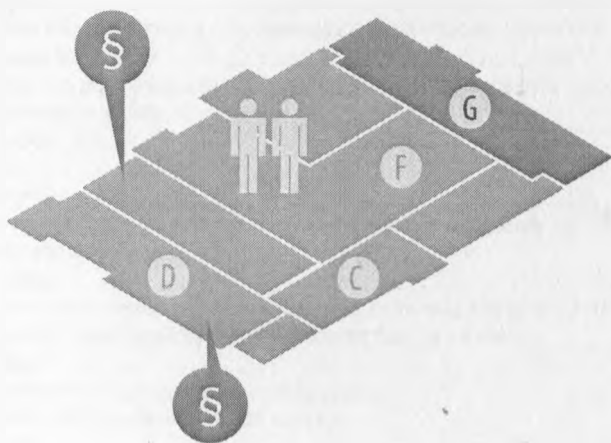

АКАДЕМІЯ АДВОКАТУРИ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ПУБЛІЧНИЙ ПРОСТІР ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

30 вересня 2016 року, Київ

ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ ПУБЛІЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ	
<i>Т. О. Гуржій</i>	69
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО МУНІЦИПАЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНОГО ПРОСТОРУ В М. КИЄВІ	
<i>В. О. Демиденко</i>	72
THE ROLE OF SOCIAL MEDIA AND INTERNET IN THE PUBLIC SPACE	
<i>C. Dodi</i>	75
МЕДІАКОНТЕНТ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ. ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ	
<i>Є. Ю. Дроздова</i>	78
ПРИНЦИПИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В УМОВАХ ПУБЛІЧНОГО ПРОСТОРУ	
<i>М. Дубняк</i>	80
СПІВПРАЦЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ І ВСІХ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СУБ'ЄКТІВ М. КИЄВА ЯК УМОВА ДОСЯГНЕННЯ СУЧАСНИХ СТАНДАРТІВ ЯКОСТІ ПУБЛІЧНОГО ПРОСТОРУ СТОЛИЦІ	
<i>А. П. Заєць</i>	84
ДО ПИТАННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ЗАСАД ПРАВОВОГО СТАТУСУ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО ПРОСТОРУ МІСЦЕВОГО РІВНЯ	
<i>Б. В. Калиновський</i>	89
ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПЛАНУВАННЯ ПУБЛІЧНОГО ПРОСТОРУ В МІСТІ	
<i>О. Ковтун</i>	93
КОМУНАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ МІСТА: ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	
<i>Т. В. Курило</i>	97
ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ У ПУБЛІЧНОМУ ПРОСТОРІ	
<i>Р. Кухар</i>	99
МЕДІА Й ІНТЕРНЕТ (СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ) ЯК ЕЛЕМЕНТ ПУБЛІЧНОГО ПРОСТОРУ: ШЛЯХИ РЕГУЛЮВАННЯ	
<i>Д. Лисак</i>	103
УЧАСТЬ МЕШКАНЦІВ БАГАТОКВАРТИРНИХ БУДИНКІВ У ПРИЙНЯТТІ РІШЕНЬ СТОСОВНО БЛАГОУСТРОЮ ПРИБУДИНКОВИХ ТЕРИТОРІЙ	
<i>О. В. Мазур</i>	106
ОСОБЛИВОСТІ ОБЛАШТУВАННЯ ТА ВРЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПРОСТОРІВ НА ТРАНСПОРТНО-ПЕРЕСАДОЧНИХ ВУЗЛАХ ТА МАГІСТРАЛЬНИХ ПІШОХІДНИХ КОМУНІКАЦІЯХ	
<i>Г. В. Мельничук</i>	109
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТЬ ПУБЛІЧНИЙ, СУСПІЛЬНИЙ, ГРОМАДСЬКИЙ ТА МІСЬКИЙ ПРОСТОРИ	
<i>Н. І. Недогибченко</i>	113
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТЬ ПУБЛІЧНИЙ ПРОСТІР, ПУБЛІЧНА СФЕРА, МІСЬКИЙ ПРОСТІР, СОЦІАЛЬНИЙ ПРОСТІР	
<i>С. В. Несинова</i>	117
ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДИ МІСТА ДО ПРОЦЕСУ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ У СФЕРІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПП, МОЖЛИВІ МЕХАНІЗМИ СПІВПРАЦІ ВЛАДИ, ГРОМАДИ, БІЗНЕСУ	
<i>Н. В. Новак</i>	121

ПУБЛІЧНЕ МАЙНО ЯК СКЛАДОВА ПУБЛІЧНОГО ПРОСТОРУ	
І. Паламарчук	125
ВЛАСТИВОСТІ ІНТЕРНЕТ ЯК ЕЛЕМЕНТУ ПУБЛІЧНОГО ПРОСТОРУ:	
ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ	
Ю. С. Палєєва	129
ПУБЛІЧНИЙ ПРОСТІР ЯК РІЗНОВИД ПУБЛІЧНОГО МАЙНА	
Т. О. Пікуля,	132
«Людський вимір» публічного порядку	
І РІЗНОРІВНЕВІСТЬ ЙОГО ВТІЛЕННЯ	
О. Радзівіл	135
ПРОБЛЕМИ ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВА НА ПУБЛІЧНИЙ ПРОСТІР	
О. Севрук	140
ПУБЛІЧНИЙ ПРОСТІР: РОЗУМІННЯ ЗМІСТУ НОВОЇ КАТЕГОРІЇ	
О. М. Солоненко	143
ВЛАСНИКИ ПУБЛІЧНОГО ПРОСТОРУ. КОМУНІКАЦІЇ ТА УЗГОДЖЕНІСТЬ ДІЙ МІЖ	
СУБ'ЄКТАМИ ПУБЛІЧНОГО ПРОСТОРУ	
О. Сопочько	146
ОРГАНІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОГО ПРОСТОРУ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ПОЛІЦІЇ	
В УКРАЇНИ	
І. Тарасова	151
ВЗАЄМОДІЯ СУБ'ЄКТІВ СТВОРЕННЯ БЛАГОУСТРОЮ ПРИБУДИНКОВИХ ТЕРИТОРІЙ	
Т. Тодорошко	153
ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПУБЛІЧНОГО ПРОСТОРУ У КРИМІНАЛЬНОМУ	
ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ	
А. Черненко	156
КОНСТИТУЦІЙНИЙ ОБОВ'ЯЗОК – ОСНОВОПОЛОЖНИЙ ЕЛЕМЕНТ	
ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	
О. Черновол	160
ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВИХ ОБМЕЖЕНЬ ВЖИВАННЯ ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ У	
ПУБЛІЧНОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ	
С. Черноп'ятов	163
АРХІВНИЙ ДОКУМЕНТ У ПУБЛІЧНОМУ ПРОСТОРІ	
О. Шевченко	167
ПУБЛІЧНИЙ ПРОСТІР ЯК МІСЦЕ СВОБОДИ ПРАВОВІДНОСИН І ЙОГО	
АВТОНОМНЕ РЕГУЛЮВАННЯ	
Ю. Шеляженко	171
ПУБЛІЧНА БЕЗПЕКА ЯК УМОВА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПУБЛІЧНОГО ПРОСТОРУ	
А. А. Шевцов	176

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВИХ ОБМЕЖЕНЬ ВЖИВАННЯ ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ У ПУБЛІЧНОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ

SOME ISSUES OF LEGAL RESTRICTIONS OF TOBACCO PRODUCTS CONSUMPTION WITHIN THE PUBLIC SPACE OF UKRAINE

С. ЧЕРНОП'ЯТОВ

кандидат юридичних наук

Chernopiatov S.

candidate of legal sciences

Abstract: The paper deals with terminological issues of legal restrictions of tobacco products consumption within the public space of Ukraine. The recent legal restrictions considering consumption of electronic cigarettes and hookahs are analyzed. Certain attention is also paid to the authorities of local self-government bodies concerning legal restrictions of tobacco products consumption.

Національне законодавство у сфері попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення порівняно динамічно розвивається, в тому числі і в частині встановлення заборони вживання тютюнових виробів у визначених місцях, більшість з яких відносяться до публічного простору. Однак доводиться констатувати, що чимала активність суб'єктів правотворчості не має результатом якісне та несуперечливе правове регулювання. В межах цієї доповіді розглянемо такі проблеми правового регулювання вживання тютюнових виробів у публічному просторі, як ясність та однозначність відповідних заборонних норм та співвідношення загальнодержавного законодавства і актів органів місцевого самоврядування.

1. З 16.12.2012 р. [1] обмеження ч. 2 ст. 13 Закону України «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення» [2] (далі – Закон 2899-IV), яка містила перелік місць, де «забороняється куріння тютюнових виробів», поширені також і на «електронні сигарети і кальяни». Початок відповідної норми наразі має такий вигляд: «Забороняється куріння тютюнових виробів, а також електронних сигарет і кальянів».

Чомусь внесення таких змін не супроводжувалося доповненням ст. 1 «Визначення термінів» Закону 2899-IV визначеннями термінів «електронна сигарета» і «кальян». В той же час у цій статті детально розтлумачені набагато більш очевидні терміни, як-от «тютюн» або «тютюновий дим». В той же час термін «електронна сигарета» не є достатньо усталеним.

Зокрема, в англomовному середовищі функціонують як схожі, так і відмінні терміни (e-cigarettes, e-cigs, EC та electronic nicotine delivery systems (ENDS) or electronic non-nicotine delivery system (ENNDS), personal vaporizer (PV) відповідно) [3].

У документах Всесвітньої організації охорони здоров'я ООН [4, 5] вживається термін «electronic nicotine delivery systems (ENDS)» (укр. – «електронні системи доставки нікотину (ЕСДН)»). При цьому ЕСДН визначаються як пристрої, які випаровують розчин, що може містити або не містити нікотину, який надалі вдихається користувачем [4, 5]. Очевидно, для тих випадків, коли розчин не містить нікотину, передбачається вживання терміна «electronic non-nicotine delivery system (ENNDS)» (укр. – «електронні системи доставки продуктів, що не є нікотином»).

Термін «кальян» також не є достатньо вдалим, адже існує велика кількість різновидів приладів для куріння, які використовують принцип рідинної фільтрації диму. Тому також варто звернутися до досвіду ВООЗ ООН, в документах якої йдеться про «waterpipe tobacco products» (укр. – «тютюнові вироби для водяних трубок») [6, 7].

«Куріння тютюнових виробів» визначено у ст. 1 Закону 2899-IV як «дії, що призводять до згорання тютюнових виробів, у результаті чого утворюється тютюновий дим, який виділяється в повітря та вдихається особою, яка їх курить». З огляду на це словосполучення «куріння електронних сигарет і кальянів» виявляється позбавленим сенсу, адже в процесі користування кальяном згорає не сам кальян, а відповідний тютюн; а принцип дії електронних сигарет взагалі не передбачає такого фізичного процесу як горіння, але лише випаровування. Вірніше буде казати про «використання електронних сигарет» та «куріння тютюну за допомогою кальяну».

З огляду на викладене, ст. 1 «Визначення термінів» Закону 2899-IV слід доповнити визначеннями «електронні системи доставки нікотину» у розумінні вказаних документів ВООЗ ООН та «водяні трубки для куріння» в розумінні «пристрої для куріння тютюнових виробів, які забезпечують проходження тютюнового диму та інших продуктів горіння тютюнових виробів через рідину до їх вдихання користувачем». В тій же статті до визначення «тютюнові вироби» додати вказівку на тютюнові вироби для водяних трубок для куріння. Абзац перший ч. 2 ст. 13 Закону 2899-IV доцільно подати в такій редакції: «Забороняється куріння тютюнових виробів, у тому числі за допомогою водяних трубок для куріння, а також використання електронних систем доставки нікотину: ...». Крім того, існує необхідність законодавчого визначення правового режиму використання електронних систем доставки продуктів, що не є нікотином.

2. Поширеною є практика прийняття органами місцевого самоврядування рішень про встановлення в межах відповідної

адміністративно-територіальної одиниці додаткових, порівняно із положеннями Закону 2899-IV, місць, де куріння забороняється [8; 9; 10]. Органи місцевого самоврядування чомусь не звертають увагу, що таке їх повноваження чинним законодавством не передбачено. Наразі сільські, селищні та міські ради в межах відповідної адміністративної території можуть заборонити або обмежити куріння тютюнових виробів виключно на час проведення масових заходів (ч. 9 ст. 13 Закону 2899-IV). Свого часу право органів місцевого самоврядування в межах відповідної адміністративної території мають оголошувати вільні від куріння зони передбачалося ст. 15–2 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» [11], але з 11.02.2010 р. [12] відповідна норма є аналогічною нормі ч. 9 ст. 13 Закону 2899-IV. Тому подібні рішення місцевих рад суперечать ст. 25 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [13], відповідно до якої «сільські, селищні, міські ради правомочні розглядати і вирішувати питання, віднесені Конституцією України, цим та іншими законами до їх відання».

Також слід звернути увагу, що право складати протокол про адміністративне правопорушення, передбачене ст. 175–1 «Куріння тютюнових виробів у заборонених місцях» Кодексу України про адміністративні правопорушення (за порушення, вчинені у місцях, заборонених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради) мають посадові особи, уповноважені на те виконавчими комітетами сільських, селищних, міських рад (п. 2 ч. 1 ст. 255 КУпАП [14]). Ця обставина врахована лише в одному з трьох вказаних вище рішень міських рад [10].

З огляду на викладене, органи місцевого самоврядування мають привести свої рішення стосовно заборони куріння у відповідність до чинного загальнодержавного законодавства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення окремих положень про обмеження місць куріння тютюнових виробів: Закон України від 24.05.2012 р. № 4844-VI // Відомості Верховної Ради України. 2013. № 16. Ст. 137.
2. Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення: Закон України від 22.09.2005 р. № 2899-IV // Відомості Верховної Ради України. 2005. № 52. Ст. 565.
3. *Electronic cigarette*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Electronic_cigarette
4. *Electronic nicotine delivery systems* : Report by WHO FCTC/COP/6/10 Rev.1, 1 September 2014 / Conference of the Parties to the WHO Framework Convention on Tobacco Control ; Sixth session (Moscow, 13–18 October 2014): http://apps.who.int/gb/fctc/PDF/cop6/FCTC_COP6_10Rev1-en.pdf

5. *Electronic nicotine delivery systems and electronic non-nicotine delivery systems* : Decision of Conference of the Parties to the WHO Framework Convention on Tobacco Control FCTC/COP6(9), 18 October 2014. URL: [http://apps.who.int/gb/fctc/PDF/cop6/FCTC_COP6\(9\)-en.pdf](http://apps.who.int/gb/fctc/PDF/cop6/FCTC_COP6(9)-en.pdf)
6. *Control and prevention of waterpipe tobacco products* : Report by the Convention secretariat FCTC/COP/6/11, 18 July 2014 / Conference of the Parties to the WHO Framework Convention on Tobacco Control ; Sixth session (Moscow, 13–18 October 2014). URL: http://apps.who.int/gb/fctc/PDF/cop6/FCTC_COP6_11-en.pdf
7. *Control and prevention of waterpipe tobacco products* : Decision of Conference of the Parties to the WHO Framework Convention on Tobacco Control FCTC/COP6(10), 18 October 2014. URL: [http://apps.who.int/gb/fctc/PDF/cop6/FCTC_COP6\(10\)-en.pdf](http://apps.who.int/gb/fctc/PDF/cop6/FCTC_COP6(10)-en.pdf)
8. *Про зменшення шкідливого впливу куріння тютюнових виробів на здоров'я населення на території м. Чернігова* : Рішення Чернігівської міської ради від 16.09.2010 р. URL: <http://www.chernigiv-rada.gov.ua/document/rishennya-sesii/518>
9. *Про затвердження Переліку вільних від куріння місць на території міста Дніпропетровська* : Рішення Дніпропетровської міської ради від 23.03.2016 р. № 10/4. URL: <http://files.dniprorada.gov.ua/>
10. *Про зменшення шкідливого впливу куріння тютюнових виробів на здоров'я населення на території міста Хмельницького* : Рішення Хмельницької міської ради від 27.06.2012 р. № 16. URL: http://khm.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=11886%3A16-----&catid=400%3A6-27062012&Itemid=251
11. *Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів* : Закон України від 19.12.1995 р. № 481/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1995. № 46. Ст. 345.
12. *Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмеження споживання і продажу пива та слабоалкогольних напоїв* : Закон України від 21.01.2010 р. № 1824-VI // Відомості Верховної Ради України. 2010. № 11. Ст. 111.
13. *Про місцеве самоврядування в Україні* : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24. Ст. 170.
14. *Кодекс України про адміністративні правопорушення* від 07.12.1984 р. № 8073-X // Відомості Верховної Ради Української РСР. 1984. Додаток до № 51. Ст.1122.